

Captivate

مقدمه

امروزه کاربرد نرم افزارهای آموزشی در آموزش بیشتر شده است. همان طور که تحقیقات نشان می دهند، آموزش هایی که معمولاً بیش از یکی از حواس چندگانه را در یادگیری سهیم می کنند، تاثیر بیشتری در امر یادگیری دارند.

نرم افزارهای چند رسانه ای، امکان درگیر کردن بیش از یک حس را فراهم می نمایند. علاوه بر آموزش، از چند رسانه ای ها در تولید بازی ها، رسانه های دیجیتال، تبلیغات و اطلاع رسانی استفاده می شود.

آشنایی با مفاهیم مهم و کاربردی چند رسانه ای

رسانه (Media): روشی برای ذخیره سازی، نمایش و انتقال اطلاعات است. به طور کلی به متن، تصویر، صدا، فیلم و پویانمایی و ابزارهایی که باعث برقراری ارتباط می شوند، رسانه گفته می شود.

پروژه چند رسانه ای (Multimedia): پروژه ای که در تولید آن، از چند نوع رسانه ی مختلف استفاده شده، پروژه چند رسانه ای نامیده می شود.

تعامل (Interactivity): برقراری ارتباط دو سویه با کاربر، تعامل گفته می شود. مانند آزمون الکترونیکی که با انتخاب پاسخ، پیغامی مبنی بر درست یا نادرست بودن پاسخ به کاربر نمایش داده می شود، در حالی که روزنامه و تلویزیون ارتباطی یک طرفه را با کاربر برقرار می نمایند.

سناریو (Story Board): سناریو یا فیلم نامه، راهکاری مناسب برای بیان نحوه ارائه مطالب می باشد که در آن مراحل انجام کارها با جزئیات کامل شرح داده می شود.

آشنایی با گروه تولید محصولات چند رسانه ای

- تهیه کننده
- مدیر پروژه
- کارشناس علمی و موضوعی
- طراح و تکنولوژیست آموزشی
- گرافیکست
- متخصص پویانمایی (انیماتور)
- متخصص صدا
- متخصص ویدئو
- برنامه نویس چند رسانه ای

آشنایی با مراحل تولید پروژه های چند رسانه ای

۱- مرحله پیش تولید:

➤ تحقیق و جمع آوری اطلاعات: تحقیق و پژوهش درباره مخاطبین و موضوع توسط کارشناس موضوعی

➤ تهیه فلوجارت برنامه: تهیه نمای تصویری از فرآیند اجرای نرم افزار توسط مدیر پروژه

➤ تهیه سناریو: طراحی شیوه ارائه مطالب بر اساس فلوجارت، توسط طراح و تکنولوژیست آموزشی

➤ تولید اجزای پروژه: تولید اجزا توسط گرافیکست، انیماتور، متخصص صدا و ویدئو

۲- مرحله تولید: در این مرحله، بر اساس فلوجارت برنامه، کلیه اجزایی که تولید شده توسط برنامه نویس چند رسانه ای یکپارچه سازی و به صورت مجموعه (Collection) در می آید.

۳- مرحله پس از تولید: پس از اتمام مرحله تولید، پروژه برای مدت زمان محدودی به صورت آزمایشی استفاده می شود تا عملکرد آن در شرایط مختلف بررسی شده و در صورت وجود اشکالات، یا احساس کمبود در بخش هایی از پروژه، اصلاحات لازم انجام شود و نسخه نهایی پروژه تکمیل گردد.

اصول تنظیم سناریوی تولید نرم افزار چند رسانه ای

این بخش که یکی از مهمترین بخش هاست، توسط یک طراح و تکنولوژیست آموزشی و با کمک کارشناس علمی مربوطه برای هر بخش از فلوچارت طراحی می شود. در سناریو، برای هر یک از بخش های فلوچارت، شرح مراحل انجام کار و رسانه های مورد نیاز در قالب یک جدول ارائه می شود.

نمونه سناریوی یک درس مفهومی

شماره مراحل	سناریو شماره: ۱
	<p>عنوان درس: آشنایی با محیط نرم افزار عنوان درس افزار: آموزش پاورپوینت</p> <p>متن ☒ صدا ☒ تصویر ☒ پویانمایی ☐ فیلم ☐ نام فایل: ۱ Powerpoint</p>
	گفتار و مراحل انجام کار
۱	یکی از نرم افزارهای کاربردی برای ارائه مطالب، نرم افزار پاورپوینت است. این نرم افزار محصول شرکت مایکروسافت بوده و در مجموعه آفیس قرار دارد. آخرین نسخه آن ۲۰۱۳ می باشد که آموزش داده می شود.
نحوه انجام	<p>نمایش لوگوی نرم افزار پاورپوینت، آفیس ۲۰۱۳ و منوی File نرم افزار پاورپوینت به ترتیب</p>
۲	اکنون به بررسی هر یک از اجزای محیط می پردازیم. پس از انتخاب Blank Presentation هنگام باز نمودن نرم افزار، یک فایل خالی در پاورپوینت ایجاد می شود {۱} برای مشاهده و شنیدن توضیحات هر یک از اجزای محیط، اشاره گر ماوس را روی قسمت های مختلف محیط نگاه دارید {۲}
نحوه انجام	{۱} در صفحه شروع نرم افزار، به مدت چند ثانیه، کادر قرمز رنگی دور گزینه Blank Presentation نمایش داده شده، سپس صفحه اصلی نرم افزار نمایش داده می شود

آشنایی با نرم افزار Captivate

نرم افزار Adobe Captivate یکی از قوی ترین نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی است و در حال حاضر، آخرین نسخه آن ۷ می باشد. کاربردهای این نرم افزار عبارتند از:

- فیلم برداری و شبیه سازی محیط های نرم افزاری به صورت نمایشی و تعاملی
- امکان ویرایش اسلایدها، صدا، تصویر و ویدیو در محیط نرم افزار
- امکان ساخت آزمون های الکترونیکی و کاتالوگ های تبلیغاتی
- امکان ایجاد خروجی های متنوع با کیفیت بالا، حجم کم و اتوران سازی

قابلیت های جدید نسخه ۷

نسخه ۷ نرم افزار، کلیه امکاناتی که در نسخه های قبلی وجود داشته را پوشش داده و کاربرانی که با نسخه های قبلی کار کرده اند، می توانند قابلیت های جدید نسخه ۷ را به پروژه های خود اضافه کنند.

قابلیت های جدید در نسخه ۷ عبارتند از:

- امکان تایپ مستقیم فارسی بدون نیاز به نرم افزار فارسی ساز
- فیلم برداری با قابلیت بزرگ نمایی به صورت HD
- اشیای هوشمند و اشیای تعاملی آماده نظیر پازل، واژه نامه، سربرگ و ...
- امکان گروه بندی اسلایدها و اشیاء، ایجاد پیوند (Hyperlink) مستقیم روی متن
- ایجاد آزمون با نمره منفی، امکان تایید کلیه گزینه ها با هم و ایجاد پیش آزمون
- امکان استفاده از طرح ها (Theme) و شخصیت های آماده

شیوه اجرای نرم افزار

پس از نصب، از منوی Start، گزینه All Programs را انتخاب کرده و از لیست برنامه ها، روی گزینه Adobe Captivate7 کلیک کنید.

انواع پروژه ها در نرم افزار

پس از اجرای نرم افزار، منوی اصلی برنامه شامل سه قسمت اصلی **Create New**، **Open Recent Item** و **Tutorials** نمایان می شود

در قسمت **Create New** می توانید یک پروژه جدید ایجاد کنید. انواع پروژه ها در این قسمت به طور اجمالی توضیح داده شده که در فصل های بعدی با مهم ترین آن ها بیشتر آشنا می شوید.

➤ **Software Simulation**: شبیه سازی و فیلم برداری از محیط های نرم افزاری

➤ **Blank Project**: ایجاد یک پروژه خالی

➤ **From Microsoft PowerPoint**: ایجاد پروژه از روی فایل پاورپوینت

➤ **Image Slideshow**: ایجاد پروژه آلبوم تصاویر

➤ **Project Template**: ایجاد پروژه الگویی

➤ **From Template**: ایجاد پروژه از الگوهای آماده

➤ **Aggregator Project**: ایجاد پروژه های ترکیبی

ایجاد یک پروژه خالی

برای ایجاد یک پروژه خالی یکی از روش های زیر را انجام دهید:

- ▶ پس از اجرای نرم افزار، در منوی اصلی برنامه در قسمت **Create New** گزینه **Blank Project** را انتخاب کنید.
- ▶ در صورت باز بودن محیط، از منوی **File** ، زیرمنوی **New Project**، گزینه **Blank Project** را انتخاب کنید.
- ▶ کلید ترکیبی **Ctrl+N** را فشار دهید. در کادری که نمایان می شود اندازه صفحه خروجی پروژه را تعیین کنید. در قسمت **Width** (پهنا) و **Height** (ارتفاع) را وارد نموده یا از قسمت **Select**، یکی از اندازه های آماده را انتخاب نمایید. با انتخاب گزینه **Customize**، امکان ذخیره اندازه انتخابی با نام دلخواه وجود دارد.

Adobe® Captivate® 7

Open Recent Item

 Open ..

Extend

 Captivate Exchange »

 Tutorials »

 New Features »

Don't Show Again

Create New

 Software Simulation »

 Video Demo »

 Blank Project »

 From Microsoft® PowerPoint »

 Image Slideshow »

 Project Template »

 From Template »

 Aggregator Project »

باز نمودن یک پروژه

برای باز نمودن پروژه ای که قبلا آن را ایجاد نموده اید، یکی از روش های زیر را انجام دهید:

➤ در پنجره شروع نرم افزار، قسمت **Open Recent** برای باز نمودن فایل هایی که اخیرا با آن ها کار کرده اید و گزینه **Open** برای باز کردن فایل های قبلی می باشد.

➤ در صورت باز بودن محیط نرم افزار، در منوی **File** گزینه **Open** برای باز کردن فایل های قبلی و **Open Recent** برای باز کردن فایل های اخیر به کار می رود.

➤ کلید ترکیبی **Ctrl+O** را فشار دهید.

ذخیره فایل پروژه

برای ذخیره فایل، یکی از روش های زیر را انجام دهید:

➤ از منوی File گزینه Save را انتخاب کنید.

➤ کلیدهای Ctrl+S را فشار دهید.

➤ در نوار اختیارات اصلی، گزینه Save Project را انتخاب کنید

➤ جهت تغییر نام یا مسیر ذخیره فایل، از منوی File گزینه Save as را انتخاب کنید.

➤ در صورتی که می خواهید چند فایل را با هم ذخیره کنید از منوی File گزینه Save

all را انتخاب کنید. اگر فایل شما تاکنون ذخیره نشده باشد کادر Save as برای

تعیین مسیر و نام فایل ظاهر می شود.

نکته

پسوند فایل های قابل ویرایش پروژه، `.cptx` می باشد.

تهیه نسخه پشتیبان و بازیابی آن

با توجه به این که برای ایجاد یک پروژه ممکن است زمانی طولانی صرف شود و آسیب دیدن فایل پروژه جبران ناپذیر می باشد، بهتر است در مراحل تولید محتوای الکترونیکی، نسخه پشتیبان Backup از فایل پروژه تهیه گردد.

برای تهیه نسخه پشتیبان، مراحل زیر را انجام دهید:

➤ از منوی Edit، گزینه Preferences را انتخاب کنید.

➤ در کادر باز شده در قسمت General Settings، گزینه Generate Project Backup را انتخاب کنید.

➤ زمانی که پروژه ذخیره می گردد، یک فایل پشتیبان با پسوند Bak کنار فایل اصلی ایجاد می شود.

نکته

در صورتی که فایل پروژه به هر دلیلی باز نشد، برای بازیابی فایل پسوند Bak فایل پشتیبان را پاک نموده تا پسوند آن به Cptx تغییر پیدا کند، سپس روی آن دابل کلیک کنید تا در محیط Captivate باز گردد.

اجزای محیط نرم افزار Captivate

خط زمان Timeline

نرم افزار Captivate نیز مانند نرم افزارهای Flash و Director، یک نرم افزار مبتنی بر خط زمان است و کنترل زمانی نحوه قرارگیری اشیاء در صحنه، مدت زمان حضور و ترتیب نمایش آن ها در خروجی توسط خط زمان صورت می پذیرد. برای هر شیء یک لایه ساخته می شود و اشیایی که در لایه بالاتر قرار دارند روی سایر اشیاء پایین تر نمایش داده می شوند.

اجزای خط زمان

توضیحات	عنوان	گزینه
نمایش/عدم نمایش شیء	Show/Hide Item	
جلوگیری از تغییرات شیء	Lock/ Unlock Item	
کنترل بخش	Play bar	
قطع/ وصل صدا	Mute/ Sound	
مدت زمان نمایش اسلاید	Slide Duration	
بزرگ نمایی یا کوچک نمایی خط زمان	Change Zoom	

مقدمه

عنصر تشکیل دهنده یک پروژه چند رسانه ای در نرم افزار Captivate ، اسلاید (Slide) است و هر پروژه شامل تعدادی اسلاید می باشد. اسلایدها صفحاتی هستند که می توانند در برگیرنده متن، تصویر، فیلم، پویانمایی، صدا و غیره باشند. در نسخه 6 به بعد نرم افزار برای جذاب کردن اسلایدها امکان استفاده از طرح ها و چیدمان های مختلف برای کاربران به وجود آمد. شما می توانید به راحتی متن، پس زمینه و سایر عناصر را روی اسلایدها قرار دهید.

تعیین چیدمان اسلاید

برای تعیین چیدمان یک اسلاید، در پنجره خصوصیات، در قسمت General روی فلش کنار Master Slide کلیک کنید. Caption، چیدمان نگارشی (متنی) و Content کادر محتویات می باشد.

در کادر محتویات امکان درج متن، تصویر، نوشته متحرک، پویانمایی و فیلم وجود دارد. شما با انتخاب چیدمان می توانید اطلاعات مختلف را در مکان دلخواه در اسلاید نمایش دهید.

درج اسلاید

زمانی که یک پروژه خالی را ایجاد می کنید به طور پیش فرض یک اسلاید در آن وجود دارد که بر حسب نیاز می توانید به تعداد دلخواه، اسلاید به پروژه خود اضافه کنید. برای اضافه کردن اسلاید جدید به پروژه یکی از روش های زیر را انجام دهید:

➤ برای ایجاد یک اسلاید خالی بدون محتوا از منوی Insert گزینه Blank Slide را انتخاب کنید.

➤ برای ایجاد یک اسلاید جدید با در نظر گرفتن رنگ و ظاهر طرح فعلی از منوی Insert گزینه New Slide را انتخاب کنید.

➤ برای ایجاد یک اسلاید جدید از روی چیدمان ها، از منوی Insert گزینه New Slide From را انتخاب کنید. در این حالت لیست چیدمان های آماده نشان داده خواهد شد که می توانید از همان ابتدا چیدمان دلخواهی را برای اسلاید انتخاب کنید.

حذف اسلاید

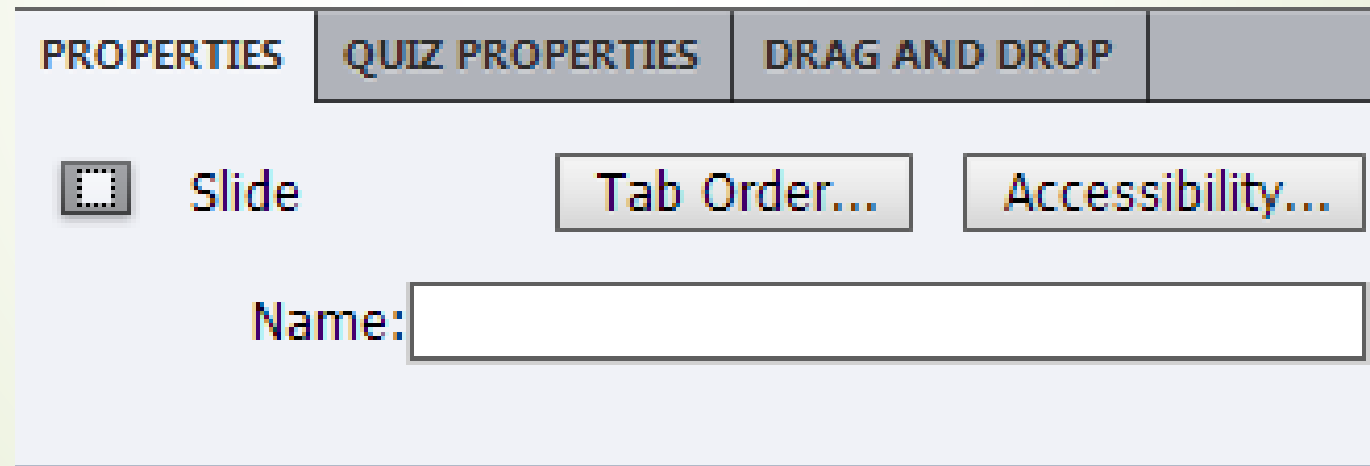
گاهی لازم است اسلایدهایی را که مورد نیاز نیستند، حذف کنید. برای حذف اسلاید، یکی از روش های زیر را انجام دهید:

➔ روی اسلاید در قسمت **Filmstrip** کلیک راست کرده و گزینه **Delete** را انتخاب کنید.

➔ پس از انتخاب اسلاید، از منوی **Edit** گزینه **Delete** را انتخاب کرده یا کلید **Del** صفحه کلید را فشار دهید.

نام گذاری اسلایدها (Label)

اختصاص نام به اسلایدها باعث مدیریت بهتر آن ها می شود. برای نام گذاری و تعیین برچسب اسلاید، ابتدا آن را انتخاب کرده و در پنجره خصوصیات در قسمت Name، نام دلخواهی را وارد کنید.

The screenshot shows a software interface with a tabbed menu at the top containing 'PROPERTIES', 'QUIZ PROPERTIES', and 'DRAG AND DROP'. The 'QUIZ PROPERTIES' tab is active. Below the tabs, there is a 'Slide' object represented by a small square icon with a grid pattern. To the right of the 'Slide' icon are two buttons: 'Tab Order...' and 'Accessibility...'. Below these elements is a text input field labeled 'Name:' which is currently empty.

ویرایش اسلاید

برای ویرایش محتویات هر اسلاید، کافی است روی اسلاید در پنجره Filmstrip کلیک کنید. محتویات آن در سمت راست دیده می شود. سایر اعمال ویرایشی اسلایدها عبارتند از:

➤ گزینه Duplicate : ایجاد یک نسخه تکراری از اسلاید (کلید میانبر Ctrl+D)

➤ گزینه Copy و Paste : کپی نمودن و چسباندن اسلایدها

➤ گزینه Copy Background : کپی پس زمینه ی اسلاید

➤ گزینه Hide : مخفی نمودن اسلاید

➤ گزینه Lock : قفل کردن اسلاید (عدم امکان ویرایش اسلاید)

گروه بندی اشیاء و اسلایدها

گروه بندی یکی از امکاناتی است که در نسخه ۶ به بعد به نرم افزار اضافه شده و زمانی که اشیاء و اسلایدها زیاد است باعث مدیریت راحت تر آن ها می شود. برای گروه بندی، اسلایدها باید متوالی باشند. برای گروه بندی اسلایدها مراحل زیر را انجام دهید:

- روی اسلاید اول در پنجره Filmstrip، کلیک کرده، کلید Shift را پایین نگه داشته و روی اسلاید آخر کلیک کنید (انتخاب اسلایدهای متوالی).
- سپس روی یکی از اسلایدها کلیک راست نموده، از زیر منوی Group گزینه Create (یا کلید ترکیبی Alt+Ctrl+G) را انتخاب کرده، نام و رنگ دلخواهی را به گروه اختصاص دهید.
- برای خارج نمودن اسلایدها از حالت گروه بندی، روی گروه کلیک راست کرده و از زیر منوی Group گزینه Remove را انتخاب کنید.

نوشتن متن در اسلاید

برای نوشتن متن در اسلاید یکی از روش های زیر را انجام دهید:

➤ می توانید از چیدمان های نگارشی (متنی) استفاده کرده و در کادر متن اطلاعات مورد نظر خود را بنویسید.

➤ از منوی Insert، زیر منوی Standard Object گزینه Text Caption را انتخاب کنید.

➤ در جعبه ابزار برنامه روی گزینه کلیک کنید.

➤ کلید ترکیبی Shift+Ctrl+C را فشار دهید.

تغییر خصوصیات متن

رنگ های لایت متن	
دادن جلوه ویژه به متن	
تراز افقی و عمودی متن	Align
کاهش / افزایش تورفتگی	Indentation
علامت گذاری متن	Bullets
فاصله میان خطوط	Spacing
حاشیه متن	Margins
درج علائم ویژه	
افزودن متغیر *	
ایجاد لینک (پیوند) *	

عملکرد	گزینه
تعیین حالت نمایش متن	Caption
تعیین نوع فونت (قلم)	Family
سبک نوشته	Style
اندازه قلم	Size
بررنگ نوشتن متن	
مورب یا کج نوشتن	
زبرخط دار بودن متن	
توان نویسی	
اندیس نویسی	
رنگ متن	Color:

تغییر رنگ یا پس زمینه اسلاید

- ابتدا در پنجره خصوصیات اسلاید، گزینه Use Master Slide Background را غیرفعال کنید.
- برای تغییر پس زمینه، گزینه Project background را انتخاب کرده و توسط گزینه تصویر دلخواهی را به عنوان پس زمینه به پروژه وارد (Import) کنید.
- گزینه تصویر پس زمینه را حذف می کند.
- در قسمت Stage می توانید رنگ دلخواهی را به پس زمینه اسلاید اختصاص دهید. برای این کار باید گزینه های گفته شده در مرحله ۱ و ۲ غیرفعال باشند.

جلوه های انتقالی (Slide Transition)

حرکت از یک اسلاید به اسلایدی دیگر را گذر یا انتقال (Transition) می گویند. هنگام رفتن از یک اسلاید به اسلایدی دیگر می توانید در کادر خصوصیات اسلاید، در قسمت General، از بخش Transition، جلوه دلخواهی را انتخاب کنید.

ایجاد اسلاید الگو (Master Slide)

نرم افزار Captivate این امکان را به شما می دهد تا اسلاید یا اسلایدهایی را به عنوان الگو یا پایه در نظر بگیرید و تغییراتی را که در آن بوجود می آورید روی همه اسلایدهایی که از آن الگو استفاده می کنند اعمال نماید. مواردی از قبیل آرم شرکت، نام، پس زمینه، دکمه خروج و ... را می توان به آن ها اضافه نمود. می توانید برای مطالب درسی و سایر صفحات، الگوهای مجزایی را طراحی کنید.

➤ از منوی Insert گزینه Content Master Slide را انتخاب کنید.

➤ در پنجره خصوصیات نام و پس زمینه دلخواهی را به الگوی خود اختصاص دهید.

ایجاد اسلاید الگو (Master Slide)

برای اعمال این الگو روی سایر اسلایدها، ابتدا اسلایدهای مورد نظر را انتخاب کرده، سپس در پنجره خصوصیات اسلاید، در بخش **General** در قسمت **Master Slide** از میان چیدمان ها، نام الگوی اسلاید خود را انتخاب کنید.

دقت کنید که گزینه **Use Master Slide Background** انتخاب شده باشد تا پس زمینه ی الگو بر اسلاید اعمال شود.

الگو از روی اسلایدها، در همان قسمت، گزینه **None** را انتخاب کنید.

پیش نمایش اسلایدها

برای مشاهده پیش نمایش پروژه یکی از روش های زیر را انجام دهید:

➤ از منوی File، زیر منوی Preview، یکی از حالت های جدول را انتخاب کنید.

➤ از نوار اختیارات اصلی، گزینه و سپس حالت مورد نظر را انتخاب کنید.

➤ کلید میانبر حالت مورد نظر را فشار دهید.

جدول پیش نمایش اسلایدها

کلید میان بر	کاربرد	دستور
F3	پیش نمایش اسلاید جاری	Play Slide
F4	پیش نمایش کل پروژه	Project
F8	پیش نمایش از اسلاید جاری تا انتهای پروژه	From Slide
F10	پیش نمایش اسلاید جاری تا 5 اسلاید بعدی	Next 5 Slides
	پیش نمایش پروژه های تحت موبایل	In Device Center
F12	پیش نمایش پروژه در مرورگر وب	In web Browser
F11	پیش نمایش پروژه در مرورگر وب برای دستگاه های استفاده کننده از HTML5 مانند iPad/iPhone	HTML5 Output in Web Browser

کارگاه عملی

پروژه ای به نام Alphabet با ابعاد ۶۰۰×۸۰۰ برای آموزش الفبای انگلیسی ایجاد کنید. در اسلاید اول "آموزش الفبای انگلیسی" با پس زمینه مناسبی نشان داده شود و در اسلایدهای بعدی حروف بزرگ و کوچک با یک مثال نمایش داده شوند. با استفاده از الگوی اسلاید (Master Slide)، طرح یکسانی را برای پس زمینه اسلایدهای کلیه حروف در نظر بگیرید.

